

Ona tili

I qism

1

novda

UO'K 811.512.133(075.3)

KBK 81.2O'zb-922

Yu 60

Yuldasheva D.Sh.

Ona tili. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik I qism / D.Sh. Yuldasheva. – Toshkent: "Novda Edutainment" nashriyoti, 2023. – 96 b.

Taqrizchilar:

Sh. Y. Muslimova – Toshkent shahridagi 328-umumiy o'rta ta'lim maktabining oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;

M. M. Umarova – Toshkent shahridagi 222-umumiy o'rta ta'lim maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi;

Shartli belgilar:

Og'zaki
bajaring

Yodda
tuting

O'ylab
ko'ring

O'zingizni
sinab ko'ring

Uyga
vazifa

Yozma
bajaring

Kirish. Ona tili nima?

Ona tilim – o‘zbek tili.

1-mashq. Rasmlarga qarang.

O‘zbek tili –
mening ona tilim.

Mi lengua maternal
es el Español.

中文是我的
母語

- Turli tillarda berilgan gaplarni o‘qiy oldingizmi? Ularni tushundingizmi? Javobingizni izohlang.
- Ona tilingiz bo‘lgan o‘zbek tilidagi gapni ko‘chiring.

Yodda tuting! Qoidani ko‘chirib oling.

O‘zbek tili – mening ona tilim.
O‘zbek tili – men yashayotgan
O‘zbekiston Respublikasining
davlat tili.

2-mashq. She'rni ifodali o'qing.

Ona tilim

Ona tilim – yurak qa'rimdan
Mehr bo'lib sochilgan jarang.
Qulog'imga go'dak paytimdan,
Alla bo'lib singgan ohang.

Ona tilim – necha asrlar
Kurashida yenggan polvonim.
Necha ajdod, necha nasllar,
Suyib o'tgan turkiy zabonim.

Iroda Umarova

3-mashq. O'qing. Maqolni ko'chiring.

Tilingda bo'lsa **boling**,
Kulib turar iqboling.

- Maqoldagi *boling* so'ziga yaqin ma'noli so'z toping.

4-mashq. O'qing. Quyida berilgan so'zlardan mosini tanlab, gapni to'ldiring.

... – bu o'zbek xalqining ona tilidir.

Tanlash uchun so'zlar: ingliz tili, yapon tili, rus tili, o'zbek tili, turk tili.

- **Til** so'zi nutqda yana qanday ma'nalarda qo'llaniladi? Fikringizni izohlang.

*Olim sōzi oʻz,
Oʻz bolsa ham soʻz.*

Yodda tuting! Qoidani koʻchirib oling.

Matn gaplardan tuziladi.
Mazmunan bogʻlangan ikki yoki undan ortiq gap **matn** deyiladi.

1-mashq. Oʻqing. Matnga sarlavha qoʻying.

Ertalab quyosh charaqlab chiqdi. Tomlarda osilib turgan muz sumalaklar yaltiray boshladi. Yerdagi qorlar erib ketdi. Chumchuqlar shodon chirqilladi.

- Matnda nechta gap ishtirok etgan?
- Matndagi gaplar maʼno jihatdan oʻzaro bogʻlanganmi?
- Siz ham shunga oʻxshash toʻrtta gapdan iborat matn tuzing.

Yodda tuting! Qoidani koʻchirib oling.

Har bir gap biror tugallangan fikrni ifodalaydi.
Gapdagi soʻzlar maʼno jihatdan bir-biriga bogʻlanadi.

2-mashq. O'qing. Berilgan so'zlardan maqol tuzing.

qadrini

bilmagan

qadrini

o'z

Vatan

bilmas

O'zingizni sinab ko'ring! Akmalga qoidalarni to'ldirishda yordam bering.

1. Matn _____ lardan iborat bo'ladi.

2. Gap _____ lardan tuziladi.

3. Gap _____ fikrni ifodalaydi.

4. Gapdagi so'zlar bir-biri bilan _____.

3-mashq. Berilgan so'zlardan gap tuzing va yozing.

1. bilan, lola, bola, gul, bilan, ona

2. yurtning, beshiging, oltin, ona

3. tanda, sog'lom, aql, sog'

4. o'yla, keyin, so'yla, avval

*Mard maydonda
sinalar.*

Ichki nutq

so'zlash

tinglash

o'qish

yozish

Yodda tuting! Qoidani ko'chirib oling.

Yer yuzida ko'plab tirik mavjudotlar yashaydi. Ulardan faqat insongina nutqqa ega.

- Yuqoridagi fikrdan nimani tushundingiz?
- Hayvonlar tovushi ham nutq sanaladimi?

1-mashq. Rasmlarga qarang va uni ta'riflang.

Yodda tuting! Qoidani ko'chirib oling.

Og'zaki nutq – bu biz eshitayotgan yoki talaffuz qilayotgan nutq. “Og'zaki” so'zi “og'iz” degan so'zdan olingan bo'lib, og'iz orqali ifoda etiladigan nutq hisoblanadi.

Yozma nutq – bu biz o'qiydigan yoki yozadigan nutq. Yozishda biz harflar va yozma belgilardan foydalanamiz.

- Og'zaki va yozma nutq bir-biridan nimasi bilan farq qiladi?

2-mashq. Shartlarni bajaring va izohlang.

1. Birinchi va ikkinchi ifodalarni so'z bilan yozing. Yozishda nechta so'z ishlatdingiz?

$$5 > 3 \quad 3 + 5 = 8$$

2. O'qing va nuqtalar o'rniga tushirib qoldirilgan so'zni qo'yib, fikrni yakunlang.

Nutqda asosiy vazifani so'zlar bajaradi. Faqat insongina so'zlardan foydalanadi. Shuning uchun ... faqat insonga xos.

MUNDARIJA

Kirish. Ona tili nima?.....	4
Matn va gap. Matn nima? Gap nima?.....	8
Til va nutq. Nutq nima?.....	10
Tovush va harf. Tovush nima?.....	14
Harf nima?.....	18
O'zbek alifbosi. Alifbo nima?.....	20
Takrorlash. Mustahkamlash uchun topshiriqlar.....	22
Unli tovushlar.....	26
A va O unlisi.....	28
I va U unlisi.....	30
O' va E unlisi.....	32
Takrorlash. Mustahkamlash uchun topshiriqlar.....	34
Undoshlar. Undosh tovush va harf.....	38
X va H tovush va harflari.....	40
J tovush va harfi.....	42
Q va G' tovush va harflari.....	44

ng, sh, ch harflar birikmasi	46
Tutuq (') belgisi.....	50
Aytilishi va yozilishida farqlanuvchi undoshlar b–p, v–f, g–k, d–t, z–s, j–ch, j–sh.....	52
Takrorlash. Mustahkamlash uchun topshiriqlar.....	56
Bo'g'in. Bo'g'in nima?	58
Bo'g'in. Bo'g'inga ajratish.....	62
Bo'g'in. Bo'g'in ko'chirish.....	64
Bo'g'in. Bo'g'in ko'chirish. Qism II.....	66
Takrorlash. Mustahkamlash uchun topshiriqlar.....	68
So'z. So'z ma'nosi.....	70
Gap. Gap nima?.....	74
Gap. Gap qanday tuziladi?.....	78
Gap. Gap oxiriga qo'yiladigan tinish belgilari.....	80
Tinish belgilari. Nuqta, so'roq va undov.....	82
Matn tuzish. Matn va gap farqlanishi. Matn qanday tuziladi?.....	84

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga

murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

1-sinf ona tili I qism kitobini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

[@Maktablar_uchun_hujjatlar](https://t.me/@Maktablar_uchun_hujjatlar)

DIQQAT!!!

Bu hujjatni hech kimga tarqatmaslik sharti bilan olishingiz mumkin.

Sizga bu **OMONAT qilib beriladi.**

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet veb-saytlarga joylamang.

Telegram orqali kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT

QILMANG.